

**ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
"АСОЦІАЦІЯ ФАРМАЦЕВТІВ УКРАЇНИ"**

Ідентифікаційний код юридичної особи: 43359310

Місцезнаходження: Україна, 01015, місто Київ, вулиця Академіка Богомольця, будинок 7/14,
приміщення 182, к. 83

Вих. 139/2026 від 17.04.2026 року

**Члену Комітету Верховної Ради України
з питань здоров'я нації, медичної допомоги та
медичного страхування
народному депутату України**

ЗАСЛАВСЬКОМУ Ю.І.

01008, м. Київ, вул. Грушевського, 5

zaslavskyy@rada.gov.ua

Шановний Юрію Івановичу!

Громадська організація «Асоціація фармацевтів України» (далі – АФУ), представлена у Раді громадського контролю при Національній службі здоров'я України та у Громадській раді при Державній службі України з лікарських засобів та контролю за наркотиками, засвідчує Вам свою повагу та висловлює вдячність за відкрите засідання Комітету, яке відбулося 10 квітня 2026 року в режимі відеоконференції.

У продовження цього обговорення звертаємось до Вас з проханням ініціювати засідання Комітету Верховної Ради України з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування та винести на розгляд комплекс питань, які безпосередньо впливають на кадрове забезпечення фармацевтичної галузі, якість фармацевтичної допомоги, безпеку пацієнтів та сталість функціонування аптечного сектору в умовах воєнного стану.

На переконання АФУ, зазначені питання вже набули системного характеру та потребують узгодженого парламентського розгляду із залученням профільних органів державної влади, регуляторів, представників професійної спільноти, закладів вищої освіти та роботодавців галузі.

Зокрема, йдеться про наслідки прийняття постанови Кабінету Міністрів України від 26.12.2025 № 1803, питання кадрового дефіциту у фармацевтичній галузі, доступності та якості фармацевтичної освіти, функціонування системи контролю знань, зокрема у форматі КРОК / ЄДКІ, безперервного професійного розвитку, а також питання військового обліку жінок-фармацевтів, які у сукупності формують єдиний ланцюг державної політики у сфері фармації та безпосередньо впливають на доступність лікарських засобів для населення, кадрову стійкість аптечної мережі та спроможність системи охорони здоров'я в цілому.

Окремої уваги потребують наслідки прийняття постанови Кабінету Міністрів України від 26.12.2025 № 1803, якою фактично відкрито механізм реалізації лікарських засобів поза межами класичного аптечного закладу, зокрема на автозаправних станціях. На практиці таке регулювання порушує баланс між декларованою доступністю лікарських засобів та базовими вимогами до безпеки їх відпуску, належного зберігання, професійного фармацевтичного супроводу, а також рівності регуляторних умов для суб'єктів господарювання. АФУ неодноразово звертала увагу на те, що продаж лікарських засобів у форматах, де відсутній повноцінний фармацевтичний фахівець у точці контакту з пацієнтом, створює ризики для належного консультування, відповідального самолікування, дотримання умов зберігання та загалом підриває роль аптеки як закладу охорони здоров'я.

Не менш важливими є питання фармацевтичної освіти та кадрового забезпечення галузі. За результатами круглого столу «Кадровий дефіцит у фармацевтичній галузі: виклики, регуляторні рішення та роль державної політики», що відбувся 15 січня 2026 року у місті Києві, було зафіксовано, що кадровий дефіцит у фармацевтичній галузі безпосередньо пов'язаний із доступністю фармацевтичної освіти, умовами вступу на спеціальність «Фармація», підходами до оцінювання знань, змістом і порогами складання ліцензійних інтегрованих іспитів, а також із загальним навчальним і регуляторним навантаженням на майбутніх фахівців.

Окремого розгляду потребує питання військової підготовки у структурі фармацевтичної освіти. Зокрема, для студентів медичних і фармацевтичних спеціальностей з 1 січня 2026 року запроваджено обов'язкову підготовку офіцерів запасу загальним обсягом 44 кредити ЄКТС, з яких 37 кредитів припадає на навчальну дисципліну «Військова підготовка», а 7 кредитів – на проходження навчального збору. Проте, відповідно до інформації, наданої Міністерством оборони України, загальне збільшення навчального часу на базову загальновійськову підготовку та підготовку за програмою підготовки офіцерів запасу для здобувачів вищої освіти медичного та фармацевтичного фаху у порівнянні з існуючим обсягом становитиме 11 кредитів ЄКТС, або 3,6 % від загального обсягу кредитів ЄКТС, необхідного для здобуття ступеня магістра за спеціальністю «Фармація, промислова фармація» на базі повної загальної середньої освіти. Разом із тим навіть за такого розрахунку зазначені зміни потребують окремого фахового аналізу з точки зору їх впливу на структуру освітніх програм, обсяг фахової підготовки, практично орієнтовані компоненти навчання, готовність здобувачів освіти до складання КРОК / ЄДКІ та загалом на якість формування професійних компетентностей майбутніх фармацевтів.

Крім того, особливо гострим у практичному вимірі залишається питання військового обліку жінок-фармацевтів та його впливу на можливість їх офіційного працевлаштування. Наявне нормативне регулювання та практика його застосування створюють для роботодавців і працівників додаткові правові та організаційні бар'єри, що в умовах уже наявного кадрового дефіциту призводить до подальшого ускладнення ситуації у фармацевтичному секторі, насамперед у прифронтових, сільських та деокупованих громадах.

У зв'язку з викладеним, ПРОСИМО:

1. Ініціювати засідання Комітету Верховної Ради України з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування та винести на розгляд комплекс питань, що стосуються постанови Кабінету Міністрів України від 26.12.2025 № 1803 та її впливу на систему роздрібної реалізації лікарських засобів, фармацевтичну допомогу, безпеку пацієнтів і конкурентні умови на ринку, кадрового дефіциту у фармацевтичній галузі, фармацевтичної освіти, системи контролю знань, безперервного професійного розвитку та інших дотичних питань підготовки фармацевтичних кадрів, у тому числі у зв'язку із запровадженням для студентів медичних і фармацевтичних спеціальностей обов'язкової підготовки офіцерів запасу загальним обсягом 44 кредити ЄКТС та необхідністю оцінки її впливу на структуру освітніх програм і якість фахової підготовки, а також військового обліку жінок-фармацевтів та пов'язаних із цим питань працевлаштування таких фахівців.

2. Забезпечити розгляд зазначених питань на засіданні Комітету з урахуванням їхнього впливу на функціонування аптечних закладів, доступність лікарських засобів для населення, кадрову стійкість фармацевтичної галузі та належне функціонування системи охорони здоров'я.

3. Запросити до участі у засіданні Комітету представників Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства оборони України, Державної служби України з лікарських засобів та контролю за наркотиками, Національної служби здоров'я України, закладів вищої освіти, професійної фармацевтичної спільноти, роботодавців галузі, а також інших органів і експертів, участь яких є доцільною для всебічного розгляду порушених питань.

4. Розглянути пропонований порядок денний засідання Комітету, що додається до цього звернення, та, у разі можливості, врахувати його при формуванні порядку денного відповідного засідання.

5. Поінформувати Асоціацію фармацевтів України про результати розгляду цього звернення у встановленому законодавством порядку на електронну адресу: pharmukraine.ua@gmail.com та за поштовою адресою: **01015, м. Київ, вул. Академіка Богомольця, буд. 7/14, приміщ. 182, к. 83.**

АФУ підтверджує готовність до участі у засіданні Комітету та надання додаткових експертних матеріалів, аналітичних довідок і пропозицій з кожного з порушених питань.

Додатки:

1. Пропонований порядок денний засідання Комітету Верховної Ради України з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування.

2. Резолюція круглого столу «Кадровий дефіцит у фармацевтичній галузі: виклики, регуляторні рішення та роль державної політики».

З повагою,

Голова Організації,

Голова Правління Організації

Олена ОМЕЛЬЧУК

ПРОПОНОВАНИЙ ПОРЯДОК ДЕННИЙ
засідання Комітету Верховної Ради України
з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування

1. Щодо наслідків прийняття постанови Кабінету Міністрів України від 26.12.2025 № 1803

1.1. Вплив реалізації лікарських засобів поза аптечними закладами, зокрема на автозаправних станціях, на безпеку пацієнтів.

1.2. Дотримання Ліцензійних умов та вимог щодо належних умов зберігання лікарських засобів у місцях їх реалізації поза аптечними закладами.

1.3. Забезпечення належного фармацевтичного супроводу та професійного консультування при відпуску лікарських засобів.

1.4. Вплив реалізації зазначеної постанови на функціонування аптечних закладів як складової системи охорони здоров'я.

1.5. Питання рівності регуляторних умов здійснення господарської діяльності та конкуренції між аптечними закладами та іншими суб'єктами господарювання.

2. Щодо кадрового дефіциту у фармацевтичній галузі

2.1. Поточний стан кадрового забезпечення у роздрібній фармації, лікарняній фармації, клінічній фармації та фармацевтичному виробництві.

2.2. Вплив воєнного стану, міграційних процесів та чинних регуляторних рішень на кадровий потенціал фармацевтичної галузі.

2.3. Вплив кадрового дефіциту на доступність лікарських засобів та безперервність фармацевтичної допомоги населенню, зокрема у прифронтових, сільських та деокупованих громадах.

3. Щодо фармацевтичної освіти та умов входу до професії

3.1. Доступність вищої освіти за спеціальністю «Фармація».

3.2. Відповідність чинних вступних вимог реальним потребам фармацевтичної галузі та системи охорони здоров'я.

3.3. Необхідність застосування диференційованого підходу до підготовки фармацевтичних кадрів з урахуванням освітньо-професійного фокусу та спеціалізацій.

3.4. Вплив запровадження обов'язкової підготовки офіцерів запасу для студентів медичних і фармацевтичних спеціальностей загальним обсягом 44 кредити ЄКТС, а також пов'язаного збільшення навчального навантаження, на структуру освітніх програм, обсяг фахової підготовки, практично орієнтовані компоненти навчання та якість формування професійних компетентностей майбутніх фармацевтів.

4. Щодо системи контролю знань та професійної підготовки фармацевтів (КРОК / ЄДКІ)

4.1. Ефективність чинної моделі ліцензійних інтегрованих іспитів у фармацевтичній освіті.

4.2. Відповідність змісту іспитів сучасній фармацевтичній практиці та потребам роботодавців.

4.3. Вплив встановленого порога успішності складання іспитів на збереження кадрового потенціалу галузі.

4.4. Необхідність посилення практичної складової у системі оцінювання професійної підготовки майбутніх фармацевтів.

5. Щодо безперервного професійного розвитку працівників фармацевтичної галузі

5.1. Відповідність чинних підходів до безперервного професійного розвитку умовам воєнного стану.

5.2. Особливості застосування вимог щодо безперервного професійного розвитку до працівників сфери охорони здоров'я, які перебувають або перебували на службі у Збройних Силах України та інших військових формуваннях.

5.3. Необхідність удосконалення нормативного регулювання у сфері безперервного професійного розвитку з урахуванням кадрової ситуації у фармацевтичній галузі.

6. Щодо військового обліку жінок-фармацевтів та впливу чинного регулювання на їх працевлаштування

6.1. Практика застосування вимог щодо військового обліку жінок, які мають фармацевтичну освіту.

6.2. Проблеми офіційного працевлаштування жінок-фармацевтів у зв'язку з відсутністю військово-облікових документів.

6.3. Вплив чинного регулювання на поглиблення кадрового дефіциту у фармацевтичній галузі.

6.4. Можливі шляхи нормативного врегулювання питання на перехідний період.

7. Щодо напрацювання узгоджених рішень за результатами засідання Комітету

7.1. Формування рекомендацій Комітету Кабінету Міністрів України та центральним органам виконавчої влади.

7.2. Необхідність підготовки змін до нормативно-правових актів у межах порушених питань.

7.3. Доцільність створення міжвідомчого або міжсекторального робочого формату для подальшого опрацювання зазначених питань.

РЕЗОЛЮЦІЯ

круглого столу «Кадровий дефіцит у фармацевтичній галузі: виклики, регуляторні рішення та роль державної політики»

15 січня 2026 року, м. Київ Національна наукова медична бібліотека України / онлайн (Zoom)

Учасники круглого столу - представники органів державної влади, закладів вищої освіти, професійних фармацевтичних об'єднань, експертного середовища та засобів масової інформації, обговорили актуальні виклики кадрового забезпечення фармацевтичної галузі України в умовах воєнного стану та з урахуванням завдань післявоєнного відновлення.

У межах круглого столу було розглянуто повний ланцюг підготовки фармацевтичного фахівця - від умов вступу на спеціальність І8 «Фармація» до формування професійних компетентностей і готовності до практичної діяльності. Зокрема, обговорювалися питання впливу мінімального конкурсного балу національного мультипредметного тесту на формування контингенту здобувачів освіти, особливості функціонування системи контролю знань, включно з інтегрованими іспитами КРОК (у формі єдиного державного кваліфікаційного іспиту (ЄДКІ)), а також місце та обсяг військової підготовки у структурі фармацевтичної освіти.

Учасники наголосили, що фармацевтична галузь є невід'ємною складовою системи охорони здоров'я та важливим елементом національної стійкості. Кадровий дефіцит фармацевтів уже сьогодні впливає на доступність лікарських засобів, безперервність фармацевтичної допомоги населенню, функціонування аптечної мережі, лікарняної фармації та фармацевтичного виробництва, зокрема у регіонах, що зазнають найбільшого навантаження в умовах війни.

У ході обговорення учасники дійшли висновку, що одним із ключових чинників формування кадрового дефіциту у фармацевтичній галузі є доступність фармацевтичної освіти та умов входу до професії, які безпосередньо впливають на кількість і структуру майбутніх фахівців. У зв'язку з цим окрему увагу було приділено аналізу сучасних тенденцій вступу на спеціальність «Фармація».

1. Доступність фармацевтичної освіти

У ході обговорення питань доступності фармацевтичної освіти учасники звернули увагу на стійку тенденцію до зменшення кількості вступників на спеціальність «Фармація», що підтверджується результатами вступних кампаній останніх років. Зокрема, було відзначено скорочення загальної кількості вступників, а також істотне зниження вступу на денну форму навчання на основі повної загальної середньої освіти.

Учасники відзначили, що встановлення мінімального конкурсного балу НМТ на рівні 150 балів потребує додаткового аналізу з урахуванням демографічної ситуації, умов воєнного стану, міграційних процесів та реальних кадрових потреб фармацевтичної галузі. Крім того, було звернуто увагу, що результати НМТ з математики, історії України та української мови не мають бути визначальним чинником обмеження доступу абітурієнтів до фармацевтичної освіти, з огляду на існуючу диспропорцію у підходах до формування вступних вимог: за чинної практики мінімальний конкурсний бал НМТ для інженерних спеціальностей, де обсяг математичної підготовки є суттєво вищим, становить 100 балів, тоді як для спеціальності «Фармація» — 150 балів.

Окремо було звернуто увагу на вплив рівня шкільної підготовки випускників, насамперед з хімії, біології та базових природничих дисциплін, на результати навчання у закладах вищої освіти. Учасники зазначили, що наявні прогалини у шкільній підготовці

суттєво ускладнюють процес формування фахових компетентностей майбутніх фармацевтів та потребують комплексного міжсекторального підходу.

Учасники відзначили, що питання доступності освіти не може розглядатися ізольовано від подальшої освітньої траєкторії здобувачів освіти. Умови вступу, рівень початкової підготовки та механізми контролю знань у сукупності формують реальний контингент майбутніх фармацевтів і безпосередньо впливають на кадровий потенціал галузі.

2. Ефективність системи контролю знань

Під час обговорення системи контролю знань учасники дійшли висновку, що чинна модель ліцензійних інтегрованих іспитів КРОК у фармацевтичній освіті потребує фахового перегляду з точки зору її відповідності цілям підготовки фармацевтів та формування практично орієнтованих професійних компетентностей.

Учасники звернули увагу на доцільність переорієнтації системи контролю знань з формального оцінювання теоретичних показників на розвиток і перевірку практичних та професійних компетентностей, необхідних для роботи у фармацевтичній галузі.

Було відзначено, що багаторівнева система відбору та оцінювання — вступ, складання інтегрованих іспитів, інтернатура та подальше підтвердження кваліфікації — за умов недостатнього початкового рівня підготовки може призводити до поступового скорочення контингенту здобувачів освіти на різних етапах навчання.

Зокрема, іспит КРОК 1 не забезпечує об'єктивної оцінки рівня професійної підготовки здобувачів освіти, оскільки переважно охоплює фундаментальні та загальнонаукові дисципліни і не відображає рівень сформованості практичних фахових компетентностей.

Іспит КРОК 2 розглядається як необхідний інструмент оцінювання готовності випускника до професійної діяльності, однак чинний поріг прохідного балу є завищеним, а зміст тестових завдань — таким, що в окремих випадках є застарілим, некоректним та не повною мірою відповідає реаліям сучасної фармацевтичної практики.

Крім того, вважається за доцільне розглянути можливість повернення мінімального порогу успішності складання ліцензійних інтегрованих іспитів КРОК до рівня, що діяв до повномасштабного вторгнення, а саме — 60,0 балів (рівень 2021 року), з метою забезпечення стабільності, порівнянності результатів та збереження кадрового потенціалу галузі.

Також вбачається доцільним створення «відкритої» бази тестових завдань для іспитів КРОК із залученням закладів вищої освіти, стейкхолдерів та державних регуляторних органів під координацією Міністерства охорони здоров'я України з метою забезпечення актуальності, прозорості та якості оцінювання. Реалізація такого підходу у стислі терміни розглядається як важливий чинник стабілізації контингенту здобувачів освіти та збільшення кількості майбутніх випускників.

Обговорюючи ефективність системи контролю знань і навчального навантаження, учасники також звернули увагу на вплив додаткових обов'язкових компонентів освітніх програм на мотивацію та академічну успішність студентів, що зумовило необхідність окремо розглянути питання військової підготовки у фармацевтичній освіті.

3. Військова підготовка у фармацевтичній освіті

Учасники круглого столу обговорили питання військової підготовки у структурі освітніх програм з фармації та звернули увагу на її вплив на загальне навчальне навантаження студентів.

Було підкреслено, що фармацевти виконують критично важливу цивільну функцію у системі охорони здоров'я, забезпечуючи населення лікарськими засобами, у тому числі в прифронтових та деокупованих регіонах. У цьому контексті військова підготовка у

фармацевтичній освіті потребує диференційованого та пропорційного підходу з урахуванням специфіки професії та необхідності збереження належного рівня фахової підготовки.

Розглянуті питання доступності освіти, системи контролю знань та структури освітніх програм засвідчили, що кадровий дефіцит у фармацевтичній галузі має комплексний характер і не може бути вирішений окремими точковими рішеннями.

За результатами обговорення учасники дійшли спільної позиції, що кадровий дефіцит у фармацевтичній галузі є наслідком поєднання демографічних, освітніх та регуляторних чинників і потребує комплексних рішень на державному рівні.

У ході обговорення було констатовано важливість узгодженої політики між Міністерством освіти і науки України, Міністерством охорони здоров'я України, іншими органами державної влади, закладами вищої освіти та професійними об'єднаннями з метою збереження та відновлення кадрового потенціалу фармацевтичної галузі.

З урахуванням викладеного та з метою напрацювання збалансованих і практично орієнтованих рішень учасники круглого столу сформулювали низку рекомендацій, спрямованих на збереження та відновлення кадрового потенціалу фармацевтичної галузі.

Учасники круглого столу вважають за доцільне:

1. ініціювати фаховий перегляд умов вступу на спеціальність «Фармація» з урахуванням демографічної ситуації та реальних потреб фармацевтичної галузі.

Зокрема, рекомендується:

а) розглянути можливість збільшення вагового коефіцієнта сертифікатів НМТ з природничих дисциплін порівняно із загальноосвітніми дисциплінами при вступі на фармацевтичні спеціальності;

б) переглянути мінімальний конкурсний бал НМТ для вступу на спеціальність «Фармація», зокрема шляхом запровадження диференційованого підходу до визначення мінімального конкурсного бала НМТ для вступу на спеціальності фармацевтичного спрямування залежно від освітньо-професійного фокусу та рівня клінічних компетентностей («Клінічна фармація» — мінімальний конкурсний бал 140; «Фармація» — мінімальний конкурсний бал 130; «Промислова фармація» — мінімальний конкурсний бал 120);

2. опрацювати можливості оновлення стандартів вищої освіти з посиленням практичної складової підготовки фармацевтів;

3. здійснити аналіз та перегляд підходів до системи контролю знань і обсягу військової підготовки у фармацевтичній освіті з урахуванням професійної специфіки та сучасних викликів;

4. враховувати вплив змін у системі загальної середньої освіти на підготовку майбутніх фармацевтів у процесі формування державної освітньої політики, зокрема рівень підготовки вступників з хімії та біології, а також доцільність розвитку профільної підготовки учнів старшої школи;

5. сприяти популяризації фармацевтичної професії на загальнодержавному рівні, формуванню позитивного суспільного сприйняття професії, а також підвищенню престижу та соціального статусу працівників фармацевтичної галузі;

6. продовжити взаємодію між професійною фармацевтичною спільнотою, закладами вищої освіти, органами державної влади та народними депутатами України, зокрема в межах діяльності міжфракційного депутатського об'єднання, з метою напрацювання узгоджених рішень щодо подолання кадрового дефіциту у фармацевтичній галузі;

7. рекомендувати профільним центральним органам виконавчої влади — Міністерству освіти і науки України та Міністерству охорони здоров'я України — розглянути можливість

залучення представників професійної спільноти та закладів вищої освіти до фахових консультацій і робочих груп у процесі опрацювання змін у сфері фармацевтичної освіти та кадрової політики;

8. підтримати створення або використання міжвідомчих та міжсекторальних робочих форматів (робочі групи, експертні обговорення, консультації) для комплексного опрацювання питань доступності фармацевтичної освіти, системи контролю знань та особливостей кадрового забезпечення у прифронтових регіонах;

9. направити цю резолюцію та узагальнені пропозиції за результатами обговорення до Кабінету Міністрів України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства охорони здоров'я України, а також до профільних комітетів Верховної Ради України та міжфракційного депутатського об'єднання для ознайомлення та можливого врахування у межах повноважень у подальшій нормотворчій та управлінській діяльності.

Учасники круглого столу підтвердили готовність до подальшої фахової участі в роботі робочих груп та експертних форматів.

Резолюцію підготовлено та узагальнено організатором круглого столу — Громадською організацією «Асоціація фармацевтів України» — на основі обговорення та пропозицій учасників заходу за участі модератора заходу.

Голова ГО «АФУ»,

Голова Правління ГО «АФУ»

Олена ОМЕЛЬЧУК